

Kultuuriministri määruse „Rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate rahvaraamatukogude arendusprojektide toetamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Kultuuriministri määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2022-2023 punkti 8.5 eesmärgiga „Looma rahvaraamatukogude innovatsiooni toetamise meetme, arendamiseks raamatukogud kogukonna teenuskeskusteks“ ja selle ülesandega „Rahvaraamatukogude innovatsiooni toetamise meede“.

Kultuuriministri määruse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) reguleeritakse taotlusvoorst „Rahvaraamatukogude arendusprojektid“ toetuse taotlemise, andmise, kasutamise ja tagasinõudmise tingimusi ja korda.

Kultuuriministeerium lähtub määruse väljatöötamisel ka Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“¹ strateegilistest sihtidest inimene ja elukeskkond, et Eestis elaksid arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed ning Eesti oleks uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimkeskne riik. Strateegia „Eesti 2035“ üheks sihiks on kvaliteetsete ja kättesaadavate avalike teenuste tagamine sõltumata inimese elukohast ning selle eesmärgi saavutamiseks on „Eesti 2035“ tegevuskavas muuhulgas ette nähtud ka raamatukogus pakutavate teenuste laiendamine, sh kaugtöökohtade, tervise- ja sotsiaalteenuste pakkumine, digipädevuste ja keeleõppe arendamine.

Samuti panustatakse tegevustega Kultuuriministeeriumi „Kultuuri arengukava 2020-2030“² tulemuste saavutamisse. Arengukava lisas 5 Valdkondlikud teemalehed³ on raamatukogude valdkonna eesmärkide seas välja toodud, et olulisem kui kunagi varem on raamatukogude roll inimeste digi- ja infopädevuste arendamisel ning avalikele e-teenustele juurdepääsu tagamisel. Samuti haakub raamatukogude põhitegevus ehk info ja teadmiste vahendamine hästi inimeste teadlikkuse tõstmise ja nende käitumise mõjutamisega, mis on oluline osa mitmete valdkondade poliitikast (nt haridus-, tööturu- ja terviseedenduse valdkonnas). Ühtlasi näeb „Kultuuri arengukava 2021-2030“ ette, et raamatukogud kujunevad kaasavateks kultuuri-, haridus- ja kogukonnakeskusteks, edendades sotsiaalset kaasatust ning olles muuhulgas teejuhiks Eesti ühiskonda ka teistest kultuuridest tulijatele. Niisiis saavad raamatukogud oma tegevusega toetada ka kultuurivaldkonna laiemat eesmärki, mis puudutab kaasava ja tõendus põhise avaliku aruteluruumi ning sidusa ühiskonna kujunemist.

Toetusega planeeritavad tegevused panustavad Kultuuriministeeriumi „Kultuuriprogrammi“ meetme „Kultuuripärandi kestlikkuse ja kättesaadavaks tegemise toetamine ja arendamine“

¹ Strateegia „Eesti 2035“: <https://valitsus.ee/strateegia-est-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

² Kultuuri arengukava 2021-2030: <https://kul.ee/kultuur2030>

³ [file://kul.sise/kulm/users\\$ulle.taliharv/Downloads/Lisa%205%20\(14\).pdf](file://kul.sise/kulm/users$ulle.taliharv/Downloads/Lisa%205%20(14).pdf)

tegevuse „Raamatukogupoliitika kujundamine ja rakendamine“ teenuse „Regionaalne raamatukoguteenuse toetamine“ tulemuste saavutamisse.

Rahvaraamatukogude eesmärk⁴ on tagada elanikele vaba ja piiramatult juurdepääs informatsioonile, teadmistele, inimõtte saavutustele ning kultuurile, toetada elukestvat õppimist ja enesetäiendamist.

Statistikaameti andmetel (seisuga 31.12.2021. a) tehti kõigisse Eesti raamatukogudesse 5,3 miljonit külastust, sellest 86,8% ehk 4,6 miljonit rahvaraamatukogudesse ja 5,4 miljonit virtuaalkülastust, millest 68,5% rahvaraamatukogudesse. Raamatukogudel oli kokku 693 500 lugejat, millest rahvaraamatukogude lugejaid oli 343 500. Raamatukogude nii säilitus- kui ka teiste kasutuskogude suuruseks on 30,4 miljonit teavikut, millest rahvaraamatukogude kogudes on 10,2 miljonit. Rahvaraamatukogudes on kokku 2710 arvutitöökohta.

Rahvaraamatukogude võrgustiku regionaalne ulatus ja suurus, suur külastuste ning lugejate arv näitab, et rahvaraamatukogudel on jätkuvalt oluline sotsiaalne mõju, kuid oluline mõju ka elukeskkonnale ja regionaalarengule. Aina suurem osa rahvaraamatukogude külastajatest pole registreeritud raamatukogu kasutajad, sest raamatukogudest on kujunemas üha olulisemad kultuuri-, haridus- ja kogukonnakeskused, mis toetavad lisaks lugemisharjumuse kujunemisele ka kultuuri ning riigi ja kohaliku omavalitsuse teenuste kättesaadavust. Elanike vajadus rahvaraamatukogu teenuste järele on endiselt kõrge.

2022. aastal tehtud uuringu „Rahvaraamatukogude rolli analüüs ja ettepanekud valdkondadevahelise koostöö tõhustamiseks“⁵ nähakse raamatukogudes potentsiaali pakkuda oma põhitegevustele lisaks mitmekesiseid teenuseid elanikeni jõudmisel (tööturuteenused, elukestev õpe, finantskirjaoskuse edendamine, tervisedendus, lõimimine). Tuginedes nii rahvusvahelisele kogemusele kui ka Eesti kogemusele ja valdkondade vahelise koostöö huvile on tekkinud vajadus tagada koostööks vajalikud eeldused ja ressursid, sealhulgas viia ellu rahvaraamatukogude digitaristu ja iseteenindusseadmete uuendamise meede, otsida nutikaid viise teenuste pakkumiseks, pakkuda raamatukogude töötajatele regulaarseid koolitusi ning motiveerida valdu ja linnu raamatukogude arendamisse rohkem panustama.

Rahvaraamatukogude roll on laienenud ning nende potentsiaali senisest märksa tõhusam kasutamine aitab kaasa Eesti arengu jaoks oluliste eesmärkide saavutamisele nagu digilõhe vähendamine, ühiskonna sidususe suurendamine ja erinevate sotsiaalsete gruppide lõimimine. Selleks, et rahvaraamatukogud saaksid kaasa aidata erinevate poliitikate ja strateegiliste eesmärkide saavutamisele, on oluline nii raamatukogutöötajate koolitamine, rahvaraamatukogude ja teiste valdkondade vahelise koostöö arendamine kui ka teenuste ajakohane arendamine.

Taotlusvoorst toetusega planeeritavate tegevuste eesmärk on pakkuda raamatukogudele võimalus teha ajakohaste ja uuenduslike lahenduste loomisega arenguhüpe avalikkusele suunatud tegevuste ja teenuste kvaliteedis, kättesaadavuses ja ligipääsetavuses. Suurendada rahvaraamatukogu regionaalpoliitilist tähtsust, luues lugeja ja raamatukogu külastaja jaoks

⁴ Rahvaraamatukogu seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019127?leiaKehtiv>

⁵ [Rahvaraamatukogude rolli analüüs ja ettepanekud valdkondadevahelise koostöö tõhustamiseks, Mõttekoda Praxis, 2022](#)

ajakohased ruumid kogukonnategevusteks ning võimalused raamatuid tellida ja kätte saada talle mugavas kohas ning viisil. Tõsta raamatukogude võimekust, soodustades nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt raamatukogude vahelist aga ka raamatukogude ja muude asutuste koostööd.

Toetuse andmise tulemusena pareneb eelkõige rahvaraamatukogude jätkusuutlikkus, roll ja mõju ühiskonnas, avalike teenuste kvaliteet, kättesaadavus ja ligipääsetavus, raamatukogude riigisisene ja rahvusvaheline koostöö, kasutajate rahulolu avaliku teenusega, ning elanike osalus, sidusus ja kaasatus kogukonna, kohalikus ja riigielus. Seal, kus võimalik ja sobiv kujunevad rahvaraamatukogud regionaalpoliitiliselt oluliseks kogukonna teenuskeskuseks, mille kasutus kasvab.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse rahvaraamatukogude füüsilise keskkonna arendamist ajakohaselt multifunktsionaalseks, kasutajasõbralikuks, mitmekülgseks ja ligipääsetavaks aga ka teenuste digitaliseerumist ning uuenduslikku arendamist, et raamatukogud suudaksid sammu pidada tehnoloogilise arenguga ning raamatukoguspetsialistide pädevusi, mis oleksid sobilikud tänapäevaste teenuste pakkumiseks.

Ajakohane raamatukogu panustab inimeste vaimse ja füüsilise tervise hoidmisse ja heaolusse, on kasutajatele ligipääsetav, nähtav ja asub käiguteel, et pakkuda inimestele mitmekülgset ning paindlikku keskkonda oma tegevuste ja sündmuste korraldamiseks.

Eelnõu muudatuste lühikokkuvõte

- pakkuda rahvaraamatukogudele võimalus teha ajakohaste ja uuenduslike lahenduste loomisega arenguhüppeid;
- luua lugeja ja raamatukogu külastaja jaoks kasutajasõbralik ja mugavalt ligipääsetav rahvaraamatukogu;
- tagada raamatukogu- ja muude avalike teenuste parem kvaliteet ja kättesaadavus;
- kohandada rahvaraamatukogu ruume mitmekülgseteks kogukonnategevusteks;
- ajakohastada võimalused raamatuid tellida ja kätte saada kasutajale mugavas kohas ja viisil;
- tõsta rahvaraamatukogu töötajate professionaalsust;
- arendada rahvaraamatukogude- ja raamatukogude vahelist koostööd;
- aidata kaasa rahvaraamatukogude rahvusvahelistumisele, et suureneks raamatukogude valdkonna võimekus ning laieneks koostöö;
- suurendada rahvaraamatukogu regionaalpoliitilist tähtsust.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2022-2023 punkti 8.5 eesmärgiga „Looma rahvaraamatukogude innovatsiooni toetamise meetme, arendamiseks raamatukogud kogukonna teenuskeskusteks“ ja selle ülesandega „Rahvaraamatukogude innovatsiooni toetamise meede“.

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõu ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõuga kehtestatakse toetuse andmise tingimused terviktekstina kultuuriministri määrusega.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna raamatukogunõunik Ülle Talihärm (ulle.taliharm@kul.ee, 628 2244).

Eelnõu toimetab keeleliselt Kultuuriministeeriumi keeleteimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 8-st peatükist ja 26-st paragrahvist.

1. peatükk reguleerib üldsätteid (§-d 1–4).

Paragrahviga 1 kehtestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestatakse eelnõuga taotlusvoorst „Raamatukogude arendusprojektid“ toetuse taotlemise, andmise, kasutamise ja tagasinõudmise tingimused ja kord.

Lõike 2 kohaselt vastutab määruse rakendamise eest Kultuuriministeerium (edaspidi *toetuse andja*). Toetuse andja vastutab taotlusvooru väljakuulutamise ja koordineerimise eest ehk teavitab taotlejaid ja avalikkust toetuse saamise võimalusest, menetleb taotlust ja otsustab, kas taotlus rahuldada või mitte jne. Toetuse andja täpsem õiguste ja kohustuste loend on toodud seletuskirja §-de 24 ja 25 sisukirjelduse juures.

Määrust rakendatakse koostoimes haldusmenetluse seadusega. Kõiki menetlusnorme määrusesse ümber ei kirjutata, vaid määrusele lisaks kohaldatakse otse haldusmenetluse seadust.

Paragrahv 2 sätestab taotlusvooru ja toetuse andmise eesmärgi ja oodatava tulemuse.

Lõike 1 kohaselt on toetuse andmise eesmärk pakkuda rahvaraamatukogudele võimalust teha ajakohaste ja uuenduslike lahenduste loomisega arenguhüppeid, et tagada raamatukogu- ja muude avalike teenuste kvaliteet, parem kättesaadavus ning ligipääsetavus ja kohandada rahvaraamatukogu ruume kogukonnategevusteks. Pakkuda rahvaraamatukogutöötajatele professionaalsuse tõstmiseks mitmekülgeid võimalusi, arendada rahvaraamatukogude- ja raamatukogude vahelist koostööd ning aidata kaasa rahvaraamatukogude rahvusvahelistumisele, et suureneks raamatukogude valdkonna võimekus.

Lõikes 2 kirjeldatakse toetuse andmise ja kasutamise oodatavaid tulemusi. Toetatavate tegevuste tulemusel paraneb rahvaraamatukogude jätkusuutlikkus, roll ja mõju ühiskonnas, avalike teenuste kvaliteet, kättesaadavus ja ligipääsetavus ning raamatukogude riigisisene ja rahvusvaheline koostöö aga ka kasutajate rahulolu avaliku teenusega. Raamatukogutöötajate pädevuste ja koostöö suurenemise tulemusel kasvab elanike osalus, sidusus ja nende kaasatus kogukonna, kohalikus ja riigielus osalemisel. Võimaluse ja sobivuse korral on rahvaraamatukogudest kujunenud regionaalpoliitiliselt olulised kogukonna teenuskeskused.

Ajakohane ja uuenduslik rahvaraamatukogu tähendab näiteks:

- 1) tänapäevase tehnikaga ja sisustusega raamatukoguruumid, nagu näiteks rühma- ning kaugtööruumid, lastealad, töötoad (video- ja helituba), mis võimaldavad kasutada mitmekülgeid uuenduslikke kogukonnale olulisi teenuseid (video salvestamine,

- kohalik taskuhääling, reklaamplakati ja 3D-printimine) ja mida iga üksikisik endale lubada ei saa ega olekski säästlik (nt Viimsi raamatukogu, Narva Keskraamatukogu);
- 2) multifunktsionaalsed ruumid hübriidürituste korraldamise võimekusega, kus näiteks liigutatavad riulid võimaldavad kiiresti muuta lugemisala alaks, mis laiendab ruumi kasutamise võimalusi avalikkusele suunatud tegevuste aga ka mõttevahetuste ja arutelude korraldamiseks (raamatuklubi, keelekohvik, arutelud kohalikele aktuaalsetel teemadel) ning inspireerivad ja hubast keskkonda loovad lahendused, mis integreerivad kunstilisi, keskkonnasäästlikke, funktsionaalseid ja innovaatilisi elemente nt eritöömööbli kasutamine erinevate keskkondade loomiseks, müra summutamiseks jms põnevate lahenduste loomiseks;
 - 3) laialdasi iseteenindusvõimalusi, et teenindaja vahenduseta väljaandeid laenutada kas raamatukogus kohapeal laenusautomaadis või tellida väljaanded raamatukogusüsteemi vahendusel väljaspool raamatukogu ruume asuvasse laenutuskappi ning samuti väljaanded tagastada kasutajale sobival kellaajal raamatute tagastuskasti (nt Viljandi Linnaraamatukogu);
 - 4) avatud raamatukoguteenuse rakendamine (pikemalt avatud iseteenindusega raamatukoguruum). Teenus võimaldab ligipääsu raamatukogu ruumidesse ja selles töötamiseks või raamatute laenutamist raamatukogu ruumist raamatukogu töövälisel ajal. Teenus arvestab kasutajate vajadust töötada raamatukogus hommikul enne raamatukogu avamist või peale selle sulgemist. Näiteks, Kärkla Linnaraamatukogu on avatud iga päev kell 6.00–22.00, millest igal tööpäeval neli tundi nii hommikul kui ka õhtul saab lugeja iseteenindusvõimalusena kasutada ruumi ja laenutada väljaandeid. Laupäeval ja pühapäeval ongi nimetatud ajavahemikul ainult iseteenindusvõimalus;
 - 5) raamatukogude koostöö ja teenuste sidus arendus tagab lugejale lihtsalt ning mugavalt vajalike väljaannete tellimise lugejale sobivasse raamatukokku, pakiautomaati või kulleriga koju;
 - 6) rahvaraamatukogude ühiste koolituste, ürituste ja erialaste õppereiside ning koostöö tulemusel on uuenenud raamatukogutöötajate teadmised ja oskused, mis võimaldavad luua elanikele vajalikke ning olulisi tegevusi ja teenuseid nagu arvamusrännakud, keelekohvikud, laste- ja noorte lugemisprogrammid jms. Kaasatakse rohkem elanike erinevaid rühmi kogu inimese elukaare jooksul;
 - 7) rahvusvaheliste kontaktide suurenemisel suureneb raamatukoguhoidjate ja raamatukogude võimekus. Tänu professionaalsusele ja usaldusväärsuse kasvule kaasatakse Eesti raamatukogutöötajaid oluliste koostööpartneritena nii erialaorganisatsioonide töösse kui erinevatesse tegevustesse ja projektides.

Paragrahviga 3 kehtestatakse toetatavad ja mittetoetatavad tegevused.

Lõike 1 kohaselt toetatakse tegevusi, mille elluviimine panustab eelnõu §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamisse:

1. rahvaraamatukogutöötajate erialaseid õppereise, kus osalevad rohkem kui ühe rahvaraamatukogu töötajad - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest keskkonna ja olude muutumisel vajavad toetust õppereisid, mis võimaldavad tutvuda parasjagu arendamist vajavate teenuste (nt lugejateenindus, lasteteenindus jms) parimate praktikatega kas Eestis või välisriigis, mida seejärel kohalike omavalitsuste rahvaraamatukogude teenustes ja teeninduses juurutada;
2. rahvaraamatukogude ühiste ja üleriigiliste koolituste, ürituste ja kursuste korraldamist, sealhulgas kirjanduse tundmise, infokirjaoskuse ja digipädevuse teemal - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest keskkonna ja olude muutumisel vajavad raamatukoguhoidjate

kutsepädevused aktuaalsetel teemadel toetust, et toetada kogukonda (nt kriisid, pagulased) või tõsta üleriigiliselt raamatukoguteenuste kvaliteeti (nt metaandmete kvaliteet);

3. rahvaraamatukogude valdkonna koostööprojekte, mis parandavad tervikuna rahvaraamatukogude või valdkonna jätkusuutlikkust või tõstavad raamatukoguhoidjate pädevusi, et arendada kasutajate lugemisoskust ja -harjumust ning aitavad laiendada raamatukogude lugejas- ja külastajaskonda - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest keskkonna ja olude muutumisel on vaja toetada aktuaalsetel teemadel koostööprojekte sh üleriigilisi raamatukogude ühisteenuste arendamist või nt teenuste ja tegevuste meetodikate väljatöötamist;
4. sõidutaotlusi rahvusvahelistele raamatukoguüritustele, kui taotleja esindab Eestit või teeb ettekande – eraldatav toetus võimaldab tasuda nt sõidu, majutuse või osavõtu kulu, mis võimaldab Eesti regionaalselt eri piirkondade rahvaraamatukogude parimat praktikat tutvustada rahvusvahelistes kogukondades, luua koostöösidemeid ja algatada seejärel ka rahvusvahelisi koostööprojekte;
5. rahvaraamatukogu hoone või ruumide renoveerimist, ehitamist ja sisustamist - selle kõiki etappe, sealhulgas ideelahendust, eskiisi, projekteerimist ning individuaal- ja rühmaruumide, video- ja helistuudiot, õmblustubade, lastealade, kaugtöövõimaluste ja muu sellise loomist tingimusel, et tegevused viiakse ellu taotlusvooru eesmärkide saavutamiseks - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest kohalikes omavalitsustes on rahvaraamatukogude arenguhüppe saavutamiseks erinevad arenguvajadused ja lähtutakse toetuse üldeesmärgist. Nt toetus on mõeldud raamatukogudele, kelle puhul on vaja muuta teenus kõigile elanikele ligipääsetavaks (sh kaldteed) või kindlatele sihtrühmadele kättesaadavaks (nt lastealad, kus ka sobiv sisustus). Samuti mõeldud kohalike omavalitsuse kogukonnas kaugtöövõimaluste loomist, mis tõstab raamatukogu kui avaliku ruumi kasutust;
6. rahvaraamatukogu teenuste pakkumiseks vajaliku tehnoloogia, selle osa, sealhulgas iseteenindustehnoloogia, või tehnika, sealhulgas raamatukappide, arvutite ja printerite soetamist ja paigaldamist - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest kohalikes omavalitsustes on rahvaraamatukogude tehnoloogilise ja tehnika soetamisega taotletava arenguhüppe saavutamiseks erinevad vajadused alates arvutite, printerite kuni kogu laenusprotsessi tehnoloogia soetamiseni;
7. tegevusi, mis aitavad parandada avalikku raamatukoguteenuse kvaliteeti, teenuste kättesaadavust ja ligipääsetavust ning laiendada raamatukogu lugejas- ja külastajaskonda - täpne sisu ei ole ette kirjutatud, sest vajadus võib olla teenuste arendamiseks disaineri teenuse kasutamine, teenuste rakendamiseks uudsete meetodikate väljatöötamine, arendustööde tellimine, mida saavad kasutada üleriigiliselt kõik rahvaraamatukogud või mitme kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogud.

Lõikes 2 kehtestatakse vähemalt tegevuste või kulude loend, mida ei toetata ja nimetatud kulud loetakse ka mitteabikõlblikeks kuludeks. Toetatakse üle kohaliku omavalitsuse piiride ulatuvat ühistegevust, kuid ei toetata kitsale sihtrühmale suunatud ühe kohaliku omavalitsuse üksuse raamatukogu ürituste korraldamist, sest kohalik omavalitsus peab tagama põhiteenuste ja sellega seotud töötajate ning tegevuste kulud.

Lõike 3 kohaselt ei toetata ka tegevusi, milleks taotletav summa ületab taotlusvooru eelarve või § 5 lõikes 1 nimetatud toetuse maksimaalmäära.

Paragrahviga 4 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Lõikes 1 kehtestatakse subjektide ring, kellele toetus on suunatud.

Punkti 1 kohaselt saab taotlejaks olla kohaliku omavalitsuse üksus koos rahvaraamatukoguga raamatukogu uuenduslike ja ajakohaste teenuste ja tegevuste arendamiseks, mis seotud peamiselt investeringutega ruumi, tehnoloogiasse, tehnikasse või tööprotsesside uuendamisse ja tegevustega, mis loetletud § 3 lõige 1 punktides 5-7.

Raamatukogu ning linna- või vallavalitsuse koostöös hinnatakse tegevuse vajalikkust ja põhjendatust. Selle, kas taotluse esitab rahvaraamatukogu või linna- või vallavalitsus, määratakse kindlaks kohaliku omavalitsusüksuse siseselt.

Punkti 2 kohaselt saab taotlejaks olla rahvaraamatukogu seaduse § 5 lõige 5 nimetatud ülesandeid täitvad maakonnaraamatukogud või mitu kohaliku omavalitsuse keskraamatukogu ühiselt tegevusteks, mis seotud rahvaraamatukogu raamatukoguhoidjate pädevuste ja koostöö arendamisega ja tegevustega, mis loetletud § 3 lõige 1 punktides 1-4. Taotlusvoorust saavad toetust taotleda rahvaraamatukogu seaduse § 5 lõikes 5 nimetatud maakonnaraamatukogu raamatukoguteeninduse koordineerimise ülesandeid täitvad raamatukogud, et korraldada maakonnas või maakondade üleselt raamatukogutöötajate koolitusi või mitu kohaliku omavalitsuse keskraamatukogu ühiselt kui kasusaajateks on mitme kohaliku omavalitsuse raamatukogude töötajad.

Punkti 3 kohaselt saab taotlejaks olla mittetulundusühing, mille põhikirjaline tegevus on raamatukoguhoidjate kutsehariduse edendamine, raamatukogunduse arendamine ühistevõtte kaudu ja kellel on vähemalt kaheaastane praktiline kogemus nimetatud valdkonnas ja tegevusteks, mis loetletud § 3 lõike 1 punktides 1 – 4, kui kasusaajateks on mitme kohaliku omavalitsuse üksuse rahvaraamatukogude töötajad.

Lõikes 2 kehtestatakse täpsustavad nõuded taotlejale. Nimetatud nõuete alusel tuvastatakse, kas taotlejal on olemas tegevuste elluviimiseks vajalik suutlikkus, sealhulgas suutlikkus tasuda omafinantseering ja mitteabikõlblik kulu.

Punktis 1 sätestatakse, et taotlejal ei tohi taotluse esitamise ajal olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile. Käesolevates tingimustes loetakse riikliku maksu võlaks taotleja poolt tähtpäevaks tasumata riikliku maksu ja sellelt arvestatud intressi võlga. Kui taotlejal on maksu- ja maksevõlad ei ole ajatatud, ei vasta taotleja nõuetele. Maksu- ja maksevõla puudumise arvestamise eesmärk on toetada taotlejat, kellel ei ole riigi ees rahalist võlga.

Punkti 2 kohaselt kontrollitakse, et taotleja suhtes ei ole välja kuulutatud pankrotti, ta ei ole likvideerimisel ega sundlõpetamisel. Juhul kui selgub vastupidine, eeldatakse, et puudub tegevuste elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus, samuti vajalik haldus- ja toimimissuutlikkus. Teavet pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Punkti 3 kohaselt kontrollitakse, et taotlejal ei ole võlga toetuse andjale.

Punkti 4 kohaselt peab taotleja olema suutlik tasuma projekti elluviimiseks omafinantseeringut ja taotlusega seotud mitteabikõlblikke kulusid. Määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud taotleja, kohaliku omavalitsuse üksus koos rahvaraamatukoguga, peavad kinnitama taotluses, et taotleja

suudab tasuda § 3 lõige 5-7 tegevuste osas omafinantseeringu määra 50% ja teised projektiga seotud mitteabikõlblikud kulud. Määruse § 4 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud taotlejad peavad taotluses kinnitama, et taotleja suudab tasuda § 3 lõigete 1-4 tegevuste osas vajalikud mitteabikõlblikud kulud.

Punktide 5 ja 6 kohaselt kontrollitakse, et taotlejal ei ole majandusaasta aruande esitamise võlga ega muid täitmata kohustusi toetuse andja ees.

2. peatükk sätestab toetuse määra ja kulude abikõlblikkuse nõuded (§-d 5 – 7).

Paragrahviga 5 kehtestatakse toetuse maksimaalne määr ja osakaal.

Lõige 1 sätestab § 4 lõike 1 punktides 2-3 taotleja tegevustele, mis nimetatud eelnõu § 3 lõike 1 punktides 1-4 toetuse maksimaalseks summaks 7000 eurot taotleja kohta. Määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud taotlejale on toetuse maksimaalne summa § 3 lõike 1 punktis 5-7 nimetatud tegevustele maksimaalselt 300 000 eurot taotleja kohta.

Eelnõu kooskõlastuse tagasisidena tehti ettepanek suurendada esimesena nimetatud summat 10 000 eurole. Arvestades taotlusvooru kogusummat, taotlejate suurt arvu ning toetuse andja soovi viia ellu võimalikult palju häid tegevusi, summat ei muudeta. Taotlusvooru vahendite suurenemisel võib edaspidi kaaluda suurendada nii toetussummat kui ka avardada rahastatavaid tegevusi.

Lõige 2 sätestab eelnõu § 3 lõike 1 punktides 1 – 4 loetletud tegevustele toetuse osakaalu programmi toetuse kogusummast, milleks on 7%. Kui 2023. aasta toetuse kogusumma on 500 000 eurot, siis nimetatud tegevuste toetuse summa on 35 000 eurot.

Lõige 3 sätestab, et eelnõu § 3 lõike 1 punktides 1 – 4 nimetatud abikõlblikele tegevustele omafinantseeringut ei nõuta ja toetuse maksimaalne osakaal projektide abikõlblike kulude maksumusest võib olla kuni 100%.

Lõige 4 sätestab, et määruse § 3 lõike 1 punktides 5 – 7 tegevusi toetatakse maksimaalselt kuni 50% ulatuses taotluse eelarves esitatud abikõlblike kulude maksumusest.

Lõige 5 sätestab määruse § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud toetuse taotlejale ehk kohaliku omavalitsuse üksusele koos rahvaraamatukoguga määruse § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud taotletavatele tegevustele omafinantseeringu nõude, mis on taotluse eelarves esitatud abikõlblike kulude maksumusest vähemalt 50%. Taotluses peab olema märgitud taotletava toetuse summa ja selle protsentuaalne osakaal abikõlblikest kuludest, mida tasutakse oma- või kaasfinantseeringu arvelt ning see peab jääma eelnõuga sätestatu piiresse.

Lõige 6 sätestab toetuse saajale kohustuse katta oma- või kaasfinantseeringuna abikõlblikest kuludest osa, mida toetusest ei hüvitata.

Paragrahv 6 sätestab abikõlblikud kulud.

Lõike 1 kohaselt on kulu abikõlblik kui see on eelnõus nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamiseks vajalik, põhjendatud ja otstarbekas, tekib projekti toetatavate tegevuste käigus ja abikõlblikkuse perioodil ega ole hüvitatud ega hüvitata Eesti riigi või muu kaasfinantseerija

poolt eraldatud vahenditest. Käibemaksu loetakse abikõlblikuks kuluks ainult juhul kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane.

Kulu peab olema tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil, kuid ei pea olema tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil. Majandustehinguid (näiteks kaupade ja teenuste saamine) tuleb kajastada projekti abikõlblikkuse perioodil sõltumata sellest, millal toimub arveldamine.

Lõike 2 kohaselt peavad projekti tegevuste käigus tekkinud abikõlblikud kulud olema tõendatavad arvete või võrdväärset tõendusväärtust omavate algdokumentidega ja toetuse saaja makstud.

Lõike 3 kehtestatakse mitteabikõlblike kulude loend.

Kulu loetakse ka põhjendamatuks ja ebaoluliseks, kui see ei ole eelnõus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks vajalik ega otstarbekas ning pole tekkinud asjakohaste tegevuste käigus.

Paragrahvis 7 kehtestatakse toetatavate tegevuste abikõlblikkuse periood.

Lõike 1 kohaselt on abikõlblikkuse periood taotleja taotluses määratud ajavahemik, millal tegevused algavad ja lõpevad ning vajalikud kulud tekivad. Projekti elluviimise perioodi kavandamisel peab taotleja lähtuma eelnõus projekti abikõlblikkuse perioodi kohta sätestatud tingimustest, millest lähtuvalt tuleb taotlusesse märkida projekti algus- ja lõppkuupäev.

Lõike 2 kohaselt ei saa projekti abikõlblikkuse periood, sealhulgas kulude tegemine, alata varem kui taotlusvooru toimumise kalendriaasta 1. jaanuarist või taotluses märgitud hilisemast kuupäevast. Abikõlblikkuse periood lõpeb taotluses märgitud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevuste puhul taotlusvooru toimumise kalendriaasta 31. detsembril. Kui taotleja alustab projekti elluviimist enne, kui toetuse andja on teinud taotluse kohta otsuse, peab ta arvestama riskiga, et toetuse andja jätab taotluse rahuldamata ja taotleja peab projekti elluviimisega seotud ja juba tehtud kulud täies mahus ise hüvitama.

Lõike 3 kohaselt ei saa projekti abikõlblikkuse periood, sealhulgas kulude tegemine, alata varem kui taotlusvooru toimumise kalendriaasta 1. jaanuarist või taotluses märgitud hilisemast kuupäevast. Abikõlblikkuse periood lõpeb taotluses märgitud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud tegevuste puhul taotlusvooru toimumise kalendriaastale järgneva kalendriaasta 31. detsembril. Kui taotleja alustab projekti elluviimist enne, kui toetuse andja on teinud taotluse kohta otsuse, peab ta arvestama riskiga, et toetuse andja jätab taotluse rahuldamata ja taotleja peab projekti elluviimisega seotud ja juba tehtud kulud täies mahus ise hüvitama.

Lõike 4 kohaselt võib täiendava taotlusvooru projekti abikõlblikkuse periood alata konkreetse kalendriaasta täiendava taotlusvooru väljakuulutamises, taotlusvooru toimumise kalendriaasta 1. jaanuarist või taotluses märgitud hilisemast kuupäevast ja ei tohi § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevuste puhul kesta kauem kui sama kalendriaasta 31. detsember või § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud tegevuste puhul kauem kui taotlusvooru toimumise kalendriaastale järgneva kalendriaasta 31. detsember.

Lõike 5 kohaselt on ette nähtud võimalus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada. Toetuse saaja saab projekti elluviimise käigus taotleda abikõlblikkuse perioodi pikendamist tingimusel,

et projekti elluviimisel on ilmnenud toetuse saajast sõltumatud, erakordsed ja/või ettenägematud asjaolud. Taotlus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks tuleb esitada taotleja esindusõiguslikul isikul e-keskkonna kaudu, tuues välja tähtaja ja abikõlblikkuse perioodi muutmise põhjendused. Abikõlblikkuse perioodi võib muuta enne projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu, kuid mitte tagantjärele pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõike 6 kohaselt on rahuldatud taotluses abikõlblikkuse perioodi lõpptähtajaks muudatustaotluses sätestatud kuupäev.

Lõike 7 kohaselt loeb toetuse andja projekti tegevused lõppenuks pärast aruande kinnitamist. Toetuse saajat teavitatakse sellest e-keskkonna kaudu.

3. peatükk sätestab taotlusvooru avamise korralduse, nõuded taotlusele ja toetuse taotlemisele (§d 8–10).

Paragrahv 8 sätestab taotlusvooru avamise regulatsiooni.

Lõike 1 kohaselt avab ja kinnitab taotlusvooru eelarve kultuuriminister Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga. Toetuse taotlemine toimub vooluliselt.

Lõike 2 kohaselt võetakse taotlusi vastu ajavahemikul 1. märtsist – 31. märtsini.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse andja juhul, kui eelarve jääk seda võimaldab, kuulutada kalendriaastas välja nõ täiendava taotlusvooru. Üldjuhul on plaanis üks taotlusvoor kalendriaastas, kuid toetuse andja jätab endale õiguse kuulutada samas kalendriaastas välja veel üks voor juhul, kui esimesest voorust jääb alles vabu rahalisi vahendeid. Täiendavast taotluste esitamise tähtajast ja selle eelarvest teavitab toetuse andja oma veebilehel vähemalt seitse kalendripäeva enne täiendava taotlusvooru avamise päeva.

Paragrahv 9 sätestab taotluste ja dokumentide esitamise korralduse. Taotlemine toimub toetuse andja toetuste menetlemise infosüsteemi ehk e-keskkonna kaudu. Taotlus ja sellega seotud dokumendid esitab esindusõiguslik isiku või selleks volitatud isik. Kui taotluse esitamisel esineb e-keskkonnas tehniline viga ja selle tõttu ei ole taotlust võimalik § 8 lõikes 2 nimetatud tähtpäevaks esitada, loetakse taotlus siiski tähtpäevaks esitatuks, kui see on toetuse andjale saadetud tehnilise vea likvideerimise järgsel tööpäeval.

Paragrahv 10 kehtestab nõuded taotlusele.

Lõike 1 punktides 1-3 sätestatakse taotluse esitamise üldandmed. Taotluses esitatavateks üldandmeteks on andmed taotleja ja projekti andmed ning eelarve selleks vajalike tegevuste lõikes.

Lõikes 2 sätestatakse taotluse esitamisel täiendavad andmed määruse § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevustele. Lisaks taotluse üldandmetele tuleb esitada projekti tegevuste vajaduse põhjendus, kasusaajate arv ja tegevuse olulisus kasusaajatele, ülevaade tiimist ja koostööpartneritest (kui see on asjakohane - näiteks ka eraraha kaasamine), mõju taotleja tegevusele ja keskkonnasäästlikkusele, kui see on kohane ning valdkondlik ja regionaalne mõju. Koolituste ja ürituste puhul lisatakse vajadusel ja võimalusel kava koos esinejate loeteluga ja nende lühitutvustus (sh hinnapakumised või riigihanke pakkumus). Oma- ja

kaasfinantseeringu määr pole § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevustele kohustuslik, kuid see näitab taotleja tegevust ja panust projekti elluviimisel. Taotlejal tuleb taotlusele lisada kinnitus, et ta on suutlik tasuma nii kavandatud omafinantseeringut kui taotlusega seotud mitteabikõlblike kulusid.

Nii lõike 2 kui ka lõike 3 puhul esitab taotleja üksnes need andmed ja dokumendid, mis on kavandatud tegevuse jaoks asjakohased ja asjassepuutuvad. Ebavajalikke dokumente esitama ei pea.

Lõikes 3 sätestatakse taotluse esitamisel täiendavad andmed eelnõu § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud tegevustele. Lisaks taotluse üldandmetele tuleb esitada tegevuse põhjendus, mille hulgas kirjeldatakse põhjalikult, milles seisneb arenguhüpe avalikkusele suunatud tegevustes või teenustes. Oluline on anda ülevaade tiimist ja koostööpartneritest (kui see on asjakohane - näiteks ka eraraha kaasamine vms). Oodatavates tulemustes tuleb kirjeldada tegevuste või teenuste lisandväärtus ehk muutused kvaliteedis, kättesaadavuses, ligipääsetavuses aga ka mõju taotleja tegevusele, valdkonnale või regionaalne mõju. Lisada tuleb ka tegevuste või teenuste mõju keskkonnasäästlikkusele kui see avaldub. Projekti tegevuste puhul lisada viited arengukava(de)le, samuti ehitamise või renoveerimise projektide puhul õigusaktides ehitamiseks või renoveerimiseks nõutud dokumendid (eskiisid, projektid, kooskõlastused, riigihanke pakkumus jms). Eelarve tegevuste lõikes, projekti üldmaksumus, taotletava toetuse summa, ning omafinantseeringu ja kaasfinantseeringu summa, mis peab vastama § 5 lõigetes 4-6 nõutud tingimustele. Toetuse taotleja kohustus on kinnitada, et ta on suutlik tasuma abikõlblikest kuludest nõutud ulatuses omafinantseeringut ja taotlusega seotud mitteabikõlblike kulusid.

Lõike 4 järgi siis, kui taotleja on taotlenud samadele tegevustele toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotluses olema esitatud sellekohane teave.

Lõike 5 kohaselt tuleb § 3 lõige 1 punkt 1-4 tegevuste osas tuleb esitada eraldi taotlus § 3 lõige 1 punkt 5-7 tegevuste taotlusest. § 4 lõikes 1 punktides 2 ja 3 nimetatud taotleja võib taotleda mitme projekti rahastust. Kui taotleja taotleb toetust rohkem kui ühele tegevusele, tuleb taotluse projekti üldandmed ja kulude-tulude eelarve esitada iga tegevuse kohta detailselt finantseerijate ning kululiikide lõikes.

Lõike 6 kohaselt saab § 4 lõige 1 punktis 1 nimetatud taotleja taotlusvoorst taotleda korraga toetust ainult ühele § 3 lõige 1 punktides 5-7 sätestatud tegevustele, et toetusmeetmel oleks laiem regionaalne mõju. Taotleja saab esitada taotlusvooru mitu tegevust juhul, kui tal on mitu geograafiliselt eraldi paiknevat asukohta ja tegevused moodustavad terviku.

Lõike 7 kohaselt on kinnitab taotleja taotluses, et ta on tutvunud taotluse esitamise nõuetega ning tema esitatud andmed on tõesed.

4. peatükk sätestab taotluse menetlemise korra (§-d 11-15).

Paragrahv 11 reguleerib taotluse menetlemist.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andja menetleb taotlust kuni 60 päeva taotlusvooru sulgemisest arvates. Erandlikel asjaoludel võib tähtaega pikendada kuu aja võrra.

Lõige 2 Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata ja sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole tähtjaks taotlust esitanud või taotlus ei vasta eelnõus sätestatud nõuetele.

Lõikes 3 kohaselt võib toetuse andja taotluse esitamise tähtja ennistada. Tähtaega võib ennistada taotleja taotlusel kui selleks on mõjuv põhjus.

Lõige 4 Toetuse andja võib nõuda taotlejalt selgitusi, lisainformatsiooni, taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge, selles esinevad puudused ja/või taotluses esitatud informatsiooni alusel ei ole võimalik taotlust hinnata.

Lõige 5 Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda taotlejale tähtja puuduste kõrvaldamiseks, millal taotluste menetlemise aeg peatub. Kui taotleja ei ole tähtja jooksul puudusi kõrvaldanud või kui puuduste kõrvaldamise raames esitatud lisateave ei anna ikkagi alust lugeda nõuet täidetuks, võib toetuse andja jätta taotluse läbi vaatamata. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks ja taotlus nõuetele vastavaks.

Lõige 6 Kui on täidetud kõik käesolevas eelnõus taotlejale ja taotlusele sätestatud nõuded ning kõrvaldatud on kõik puudustega seotud nõuded, tunnistab toetuse andja taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks ning vaatab taotluse sisuliselt läbi.

Paragrahv 12 reguleerib taotluste hindamise komisjoni tegevust.

Lõike 1 kohaselt võib kultuuriminister taotluste hindamiseks moodustada nõuandva komisjoni (edaspidi *komisjon*). Komisjoni liikmete määramise ettepaneku esitab ministrile kantsler kultuuriväärtuste osakonna ettepanekul. Komisjoni liikmete arv ja liikmed määratakse toetusvooru vajaduspõhiselt.

Kultuuriminister teeb taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise, kõrvaltingimusega rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse taotlusvooru määramise alusel ja lähtudes komisjoni tehtud ettepanekutest.

Lõike 2 kohaselt avalikustatakse komisjoni koosseis toetuse andja veebilehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamise päeval. Komisjon on üldjuhul kuni 7-liikmeline ning moodustatakse toetuse andja esindajatest, laiapinnaliselt raamatukogude valdkonna ja muude taotlusvooru tegevustega seotud valdkondade sõltumatutest ekspertidest. Komisjoni liikmed nimetatakse maksimaalselt kolmeks järjestikuseks aastaks.

Lõike 3 kohaselt määratletakse komisjoni liikmete töökorraldus taotluste hindamisel.

Lõike 4 kohaselt peavad komisjoni liikmed ja eksperdid kooskõlas korruptsioonivastase seadusega deklareerima ning kinnitama oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest taotlustest ja taotlejatest. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele hindajatele. Seotuse olemasolu korral on isik kohustatud ennast haldusmenetluse seaduse §-s 10 toodud tingimustel ja korras taandama. Seotuse olemasolu fikseeritakse ning komisjoni liige taandab end otsustusprotsessist sh ei hinda taotlust ning lahkub ruumist, kui arutatakse temaga seotud taotlust. Taandamise korral tehakse vastav märge hindamiskomisjoni protokollis. Erapooletuse ja sõltumatuse kinnitamine hinnatavatest taotlustest ei tähenda tingimata kirjalikku kinnitamist, võib olla ka e-keskkonnas.

Lõike 5 kohaselt on komisjoni töövormiks koosolek, mis võib toimuda ka e-koosolekuna. Komisjoni koosoleku kutsub kokku ja seda juhatab komisjoni esimees või Kultuuriministeerium. Kõik komisjoni koosolekud protokollitakse ja allkirjastatakse toetuste menetlemise keskkonnas. Protokollid allkirjastavad komisjoni esimees ja protokollija. Protokoll edastatakse toetuste menetlemise keskkonna kaudu või e-kirjaga kõigile komisjoni liikmetele viie tööpäeva jooksul selle allkirjastamisest (vt ka §-i 14 selgitused).

Lõike 6 kohaselt on komisjon otsustusvõimeline, kui koosolekust võtab osa üle poole liikmetest (sh komisjoni esimees või tema asendaja). Komisjon võib vajadusel taotluste hindamisel kaasata hääleõiguseta eksperte. Komisjoni koosolekul osaleb hääleõiguseta eksperdina toetuse andja finantstöötaja.

Lõike 7 kohaselt on komisjonil õigus nõuda eelnevalt nõuetele vastavaks tunnistatud taotluses esitatud teabe selgitamist või täpsustamist. Taotluse hindamisel võetakse arvesse nii taotluses sisalduv kui taotlejalt hindamise käigus täiendavalt küsitud lisateave, samuti muud komisjoni liikmetele ning kaasatud ekspertidele teadaolevad hindamist mõjutavad asjaolud.

Lõike 8 kohaselt põhjendab komisjoni liige kirjalikult oma seisukohti taotluste hindamisel.

Lõike 9 kohaselt teeb komisjon kultuuriministrile põhjendatud ettepaneku taotluse rahuldamise ning põhjendatud juhtudel osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Lõike 10 kohaselt sätestatakse komisjoni liikmete tasustamise kord, mis lähtub Kultuuriministeeriumi toetuste ja preemiate taotluste hindamiskomisjoni liikme tasustamise korrast. Tasu makstakse ja sõidukulud hüvitatakse komisjoni liikmetele, kes ei ole ministeeriumide ega nende valitsemisala asutuste teenistujad ega riigi osalusega juriidilise isiku juhtorgani liikmed ega töötajad.

Paragrahv 13 sätestab hindamise skaalad ja hindepunktid.

Punkt 1-3 kohaselt hinnatakse taotluse tegevusi hindamiskriteeriumide alusel punktiskaalal täisarvudes (5; 10; 15) või (1; 3; 5). Hindamisel valitakse hinne, mille kirjeldus vastab kõige enam taotluses nimetatud asjaoludele. Määruse § 14 lõigetes 1 ja 2 esimese kahe hindamiskriteeriumi alusel hinnatakse tegevusi punktiskaalal (5; 10; 15): “5”- nõrk; “10”- hea; “15”- väga hea. Määruse § 14 lõigete 1 ja 2 punktides 3 ja 4 nimetatud hindamiskriteeriumide alusel hinnatakse tegevusi punktiskaalal (1; 3; 5): “1”- nõrk; “3” - hea; “5” - väga hea. Ainult nende numbriliste näitajate alusel saab hinnata, nii ei saa panna hindeks nt 2, 4 või muud vahepealset.

Kõiki hindeid tuleb põhjendada.

Punkti 4 kohaselt on taotluse koondhinne hindamiskomisjoni liikmete antud hinnete aritmeetiline keskmine ja maksimaalselt on võimalik ühel taotlusel saada kokku 40 punkti.

Punkti 5 kohaselt paremusjärjestuse saamiseks reastatakse taotlused saadud punktide koondhinne põhjal pingeritta alates suurima koondhinne saanud taotlusest. Pingeread moodustatakse eraldi § 3 lõige 1 punkt 1-4 tegevuste ja § 3 lõige 1 punkt 5-7 tegevuste osas.

Punktide 6-7 kohaselt nähakse ette ka olukord juhul kui mitme taotluse koondhinne on võrdne. Sel juhul eelistatakse projekti, millel on: esimesena kõrgem hindamiskriteeriumi 1 hinne; teisena hindamiskriteeriumi 2 hinne; kolmandana hindamiskriteeriumi nr 4 hinne; neljandana hindamiskriteeriumi nr 3 hinne. Kui ka peale seda on taotlused võrdsed, eelistatakse taotlust järgmisest olulisuse järjestusest lähtuvalt: millel on suurem valdkondlik ja regionaalpoliitiline mõju, oma- ja kaasfinantseeringu määr kokku või oluline keskkonnasääst.

Punkti 8 kohaselt loetakse hinnang projektile negatiivseks ja taotluse võib jätta rahuldamata, kui sellele hindamisel antud keskmine koondhinne on 12 või hindamiskriteeriumide 1 ja 2 aritmeetiline keskmine on 5.

Paragrahv 14 sätestab hindamiskriteeriumid ja nende kirjeldused. Need aitavad hinnata taotlusi erapooletult ja objektiivselt ning samal ajal muudavad hindamiskäigu läbipaistvaks ja etteaimatavaks.

Lõikes 1 sätestatakse eelnõu § 3 lõike 1 punktides 1-4 nimetatud tegevuste hindamiskriteeriumid.

Lõikes 2 sätestatakse eelnõu § 3 lõike 1 punktides 5-7 nimetatud tegevuste hindamiskriteeriumid.

Lõike 3 järgi arvestatakse lõigetes 1 ja 2 sätestatu alusel hinnates, kas konkreetne kriteerium on taotluses kirjeldatud tegevuse hindamisel asjakohane ja asjassepuutuv. Taotlusvoor on mõeldud uuenduslike ning kohalikke vajadusi arvestavateks headeks lahendusteks, mille kõikvõimalikke tegevusi ei ole võimalik ammendavalt ette kindlaks määrata. Mõni tegevus, mille puhul ei pruugi kõik hindamiskriteeriumid määruuses sõnastatud kujul olla kohased, võib samas osutada taotlusvooru eesmärkide saavutamiseks parim. Määruse formalistlikud nõuded ei tohiks selliseid tegevusi kõrvale lükata. Seega kasutatakse hindamisel neid kriteeriume, mis on konkreetsel juhul asjakohased.

Lõike 4 kohaselt on hindamise abivahendina kirjeldatud lõigete 1 ja 2 alusel kirjeldatud hindamiskriteeriumid ja neile vastavad hindepunktide meetodika. Hindamisel lähtutakse abistavatest alustest ning lisaks jäetakse võimalus arvestada muid olulisi põhjuseid, mis ilmnevad konkreetse tegevuse hindamisel. Nii näiteks võib mõni taotluses kirjeldatud tegevus olla Eestis või piirkonnas erakordne, esmakordne, n-ö raamist väljas, silmapaistev või valdkonnaülene. Sama võib olla siis, kui mõnest taotlusest ilmnevad puudused, mida pole abistavas tabelis ära toodud.

Paragrahv 15 sätestab taotluste rahuldamine ja rahuldamata jätmise tingimused ja korra.

Lõikes 1 sätestatakse, kes teeb taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse.

Lõikes 2 on erandlik võimalus kalduda hindamismetoodikast kõrvale, kui pärast hindamist on ilmselge, et selle tulemus ei vasta taotlusvooru eesmärkidele ega oodatavale tulemusele. Loodetavasti ei ole vaja seda võimalust kasutada, kuid ei saa täiesti välistada, et õiglaseks tulemuseks ning taotlusvooru eesmärkide saavutamiseks võib kirjeldatud erandit vaja minna. Soov on vältida hindamismetoodika meelevaldseid tulemusi. Toetuse andja peab lõike 2 võimaluse kasutamist põhjendama.

Lõike 3 kohaselt võib taotluse rahuldada osaliselt. Osaline rahuldamine tähendab, et mõnda taotluse tegevust või asjaolu, näiteks toetuse summat või projekti tegevusi või tulemusi, ei toetata taotluses nimetatud ulatuses.

Lõike 4 kohaselt tehakse taotluse osalise rahuldamise otsus taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse.

Muutmissetepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused pole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Muutmissetepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus viima projekti ellu ka väiksema toetussummaga või vajadusel projekti muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on toetuse andjal kohustus taotleja ära kuulata. Juhul kui taotleja on nõus projekti muutma, tuleb toetuse andjal veenduda, et muudetud taotlus vastab nõuetele ja kriteeriumidele. Selleks võib olla vajalik veel kord kontrollida taotluse nõuetele vastavust ning muudetud mahus projekti. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Lõike 5 kohaselt võib taotluse rahuldada ka kõrvaltingimusega. Juhul kui mõni nõue ei ole taotluse menetlemise ajal täidetud ja selle mittetäidetus ei takista taotluse menetlemist ning kui on tõenäoline, et see nõue on mõistliku aja jooksul ja igal juhul enne projekti lõpetamist täidetakse, võib taotluse rahuldada kõrvaltingimusega. Kõrvaltingimuse seadmisel näeb toetuse andja ette, mida toetuse saaja peab tegema või milline asjaolu peab olema tõendatud ja millise aja jooksul. Nõuetekohase kõrvaltingimuse saabumisel lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Kui taotluse rahuldamise otsus on tingimuslik, menetletakse taotlust tavalises korras. Erisus on vaid selles, et toetust ei või välja maksta enne kõrvaltingimuse saabumist või täitmist.

Lõike 6 kohaselt ei teki toetuse saajal taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse põhjal õigust toetuse maksele. Makse saab teha siis, kui toetuse saaja on esitanud toetuse andjale teabe tingimuse saabumise või täitmise kohta. Toetuse saaja ei pea vastavasisulist teavet esitama juhul, kui toetuse andja saab selle ise tuvastada näiteks e-keskkonnast vm registrist või andmeallikast.

Lõike 7 kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui taotleja ja/või taotlus ei vasta kas või ühele eelnõus sätestatud nõudele, kui taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda teha taotluse nõuetele vastavuse kontrolli, taotlus ei kuulu hindamistulemuse põhjal või toetuse andja erandlikul otsusel rahuldamisele, taotlusvooru eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada või taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta.

Samuti võib toetuse andja jätta taotluse rahuldamata ka siis, kui taotluses esitatud ja taotluse menetlemisel kogutud teavet tervikuna hinnates ilmneb, et projekti eesmärgid on saavutatavad ilma toetuseta. Näiteks võib menetlemise käigus kogutud lisateabe põhjal selguda, et taotlejal on võimalik projekt ellu viia ja samad eesmärgid saavutada alternatiivsete rahaliste vahenditega või oleks taotleja teostanud projekti ka ilma toetuseta.

Lõike 8 kohaselt võib toetuse andja jätta taotluse rahuldamata ka siis, kui taotlusvooru vahendid on hindamiskriteeriumite alusel kõrgemad punktid saanud eelmiste taotlustega lõppenud.

Lõike 9 ja 10 kohaselt fikseeritakse taotluste läbivaatamine ja hindamiskomisjoni ettepanekud kirjalikult protokollis. Protokollis kajastub rahuldatud, osaliselt rahuldatud ja rahuldamata jäetud taotluste nimekiri. Iga taotluse juurde on lisatud hindamiskriteeriumite alusel antud hinnete aritmeetiline keskmine hinne ning hindamiskriteeriumitele vastavuse põhjendus. Punktiga 1 kehtestatakse protokollis kajastuvad andmed.

Lõikes 11 on kirjas otsuste põhjendamiskohustus.

Peatükk 5 reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist (§-d 16-17).

Paragrahvi 16 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise.

Lõikes 1 sätestatakse, millistel tingimustel saab taotluse rahuldamise otsust muuta ja kelle algatusel.

Lõike 2 kohaselt peab toetuse andja iga teavet hindama, sest olenemata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla käsitletav sisuliselt taotluse rahuldamise otsuse muutmise avalduse või teatena. Kui sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb toetuse andjal otsustada, kas seda teha või mitte.

Muutmine toimub reeglina toetuse saaja algatusel, näiteks juhul kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks muuta projekti (toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus). Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita kõiki tulemuse saavutamiseks vajaminevaid tegevusi või tegevuste ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist detailselt ja jäigalt kinnihoidmist. Muutuda ei tohi projekti eesmärk ja projekti tegevustega saavutatav tulemus. Kui tahetakse muuta projekti algset eesmärki ja tulemust, on tegemist sisuliselt uue projektiga.

Taotluse rahuldamise otsust saab muuta, kuni see ei ole kehtivust kaotanud. Seda võib teha kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte pärast projekti tegevuste lõppemist, ning tagasiulatuvalt alates muudatustaotluse esitamise kuupäevast, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse andja keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest eelkõige juhul, kui soovitatav muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil.

Paragrahviga 17 sätestatakse toetuse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused.

Lõike 1 kohaselt viidatakse asjaoludele, millal võib toetuse andja tunnistada taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks. Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks, kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks osaliselt rahuldatud, taotlemisel või projekti elluviimisel on

teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata, kõrvaltingimusega taotluse rahuldamise otsuse korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta seda täita, toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta või tegevused pole ellu viidud taotluses ja selle rahuldamise otsuses kindlaks määratud viisil. Samuti tunnistatakse kogu taotluse rahuldamise otsus kehtetuks, kui see tühistatakse toetuse tagasinõudmise otsusega.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et taotluse rahuldamise otsus ei tohiks jääda kehtima selliselt, et see oleks vastuolus eelnõus sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamisel tolerants puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb taotluse rahuldamise otsus kehtetuks tunnistada.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise ja eelnõu § 20 kohase toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise vahe seisneb selles, et kehtetuks tunnistatakse see siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel ei ole projekti võimalik või vajalik esialgu kavandatud mahus või viisil ellu viia, sealhulgas kui toetuse saaja ei taha enam projektile toetust. Kehtetuks tunnistamisega ei ole tegemist siis, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste rikkumise tõttu tehakse toetuse tagasinõudmise otsus. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – saadavat toetust vähendatakse kuni nullini. Kui on selge, et toetust ei kasutata ära algses taotluse rahuldamise otsuses nimetatud mahus, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui esialgu määratud toetus jääb kasutamata, tuleks määratud toetuse summat selle võrra vähendada juba projekti elluviimise ajal. Nii saab ühes projektis kasutamata jääva toetuse määrata näiteks teisele projektile.

Lõige 2 sätestab, et taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb õigusliku aluseta saadud toetus toetuse saajal toetuse andjale tagastada.

6. peatükk reguleerib toetuse maksmise tingimusi ja aruande esitamist (§-d 18–19).

Paragrahviga 18 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõikes 1 sätestatakse, et toetus makstakse toetuse saajale välja ettemaksena neljateistkümne tööpäeva jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist, kui otsuses ei ole määratud teisiti.

Lõikes 2 sätestatakse, et kui taotluse rahuldamise otsus tehakse kõrvaltingimusega, makstakse toetus välja pärast kõrvaltingimuse saabumist või täitmist.

Paragrahviga 19 kehtestatakse toetuse kasutamisega seotud aruande esitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse toetuse saajale aruande esitamise kohustus. Aruande esitab toetuse saaja 30 kalendripäeva jooksul peale projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist. Aruanne tuleb esitada e-keskkonna kaudu.

Lõikega 2 antakse toetuse saajale võimalus aruande esitamise tähtaega põhjendatud juhtudel avalduse alusel pikendada. Avaldus tuleb esitada enne käesoleva paragrahvi lõikes 1 toodud tähtaja saabumist.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse andjal on õigus aruande läbi vaatamise käigus nõuda toetuse kasutamisega seotud andmeid ja originaaldokumentide koopiasid, küsida toetuse saajalt selgitusi ja lisadokumente aruandes esitatud andmete kohta, andes selleks toetuse saajale tähtaja. Toetuse andjal on ka õigus tutvuda originaaldokumentidega toetuse saaja juures kohapeal.

Lõikes 4 sätestatakse, et toetuse andja võib nõuda aruande täiendamist ehk puuduste kõrvaldamist. Puuduste kõrvaldamiseks annab toetuse andja toetuse saajale tähtaja.

Lõike 5 sätestatakse aruande kinnitamise tingimused. Toetuse andja kinnitab aruande kui aruandes pole puudusi või kui toetuse saaja on käesoleva paragrahvi lõike 5 kohase tähtaja jooksul puudused kõrvaldanud ja toetuse andja ei ole tuvastanud toetuse kasutamisega seotud rikkumist ning toetuse saaja on tagastanud toetuse andjale toetuse kasutamata jäägi.

Projekt loetakse lõppenuks, kui toetuse andja on kinnitanud aruande. Vastavasisuline teave saadetakse toetuse saajale e-keskkonna kaudu.

7. peatükk reguleerib toetuse tagasinõudmist ja tagasimaksmist (§-d 20-21).

Paragrahviga 20 reguleeritakse toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist ja toetuse tagasimaksmist nimetatud otsuse alusel. Toetust taotledes nõustub taotleja toetuse eraldamise tingimustega, sh kohustusega maksta toetus tagasi, kui toetust on saadud mitteabikõlbliku kulu katteks või muul toetuse tagasinõudmise aluse esinemisel. Toetuse tagasinõudmise otsuse puhul on tegemist haldusmenetluse seaduse tähenduses haldusaktiga.

Lõikes 1 sätestatakse, millistel asjaoludel tehakse otsus toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta.

Toetuse tagasinõudmise otsus tuleb teha näiteks siis, kui hüvitamiseks esitatud kulu osutub mitteabikõlblikuks. Näiteks sama kulusumma on hüvitamise aluseks juba olnud, kulu liik ei ole abikõlblik, kulu liik on abikõlblik, kuid see ei ole seotud toetatava tegevusega. Kulu võib lugeda mitteabikõlblikuks puuduste kõrvaldamiseks täiendava tähtaja andmiseta, kui on ilmselge, et puudusi kõrvaldada ei saa.

Toetuse tagasinõudmise otsus tuleb teha näiteks ka siis, kui selgub, et toetust on välja makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks. Sellisel juhul kaalutlusõigus, kas teha toetuse tagasinõudmise otsus või mitte, puudub.

Toetuse tagasinõudmise otsus tehakse kaalutlusõiguse alusel, kui toetuse saaja on rikkunud toetuse saaja kohustust või jätnud täitmata nõude, mis on mõjutanud või võib mõjutada kulude abikõlblikkust. Siin peetakse silmas olukorda, kus toetuse saaja ei järgi menetluskorda või ei täida kohustust või nõuet ning täitmata jätmisega kaasnevat kahjusummat ei ole võimalik üheselt võlaõigusseaduse tähenduses tuvastada. Näiteks on kahjustatud rahaliste vahendite säästliku kasutamise põhimõtet.

Kui toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus, ei tekita see fakt üksi veel iseenesest alust teha otsus toetus tagasi nõuda, kuid on toetuse andjale ajendiks, et hinnata, kas toetatav tegevus jääb sealjuures pooleli või toetatava tegevuse sihipärane kasutamine katkeb kohustuslikul ajaperioodil.

Lõike 2 kohaselt ei tehta toetuse tagasinõudmise otsust kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse või kui toetuse saaja ise avastas ja teatas toetuse andjale, et talle on hüvitatud mitteabikõlblik kulu ning tagastas selle toetuse andjale ehk täidetud on kõik toetuse vabatahtliku tagastamise tingimused.

Lõike 3 kohaselt võib toetuse tagasinõudmise otsuse teha kolme aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest arvates. Enne toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada ehk ta eelnõu ära kuulata. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on tema suhtes käimas olevast menetlusest teadlik ning ta on saanud otsustamisel teada olevaid asjaolusid selgitada ja toetuse andja on saanud neid otsuse tegemisel arvesse võtta.

Lõige 4 Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksuma toetuse tagasinõudmise otsuses näidatud summas ja tähtjaks.

Toetuse tagasinõudmise otsus kui haldusakt hakkab haldusmenetluse seaduse § 61 lõike 1 järgi kehtima alates selle teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest koostoimes haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Kui toetuse tagasinõudmise otsuse sisuks on kogu toetus tühistada, tuleb toetuse tagasinõudmise otsus tunnistada kehtetuks. Seda ka seetõttu, et kui määratud toetust toetuse tagasinõudmise otsuse tõttu saada ei ole, lõpevad taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisel ka toetuse saaja muud kohustused, näiteks viia toetatavad tegevused lõpuni.

Lõike 5 kohaselt, kui toetuse andjal ei ole võimalik rikkumise rahalise mõju suurust hinnata, võib ta kaalutusõigusele tuginedes vähendada toetust protsentuaalselt rikkumise raskusega.

Lõigetega 6 ja 7 sätestatakse, et tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib ajatada toetuse saaja põhjendatud taotluse alusel, kui korraga maksmine seab toetuse saaja olulisel määral makseraskustesse. Toetuse saaja võib taotleda tagasinõude ajatamist hiljemalt kümne tööpäeva jooksul toetuse tagasinõudmise otsuse kättesaamisest arvates. Ajatamise taotluses tuleb toetuse saajal esitada ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud ajatamise kava ning toetuse andja nõutud finantsseisu kajastavad dokumendid.

Lõigete 8 ja 9 kohaselt on toetuse andjal ajatamise taotluse menetluseks ette nähtud kümme tööpäeva, kuid põhjendatud juhul võib ajatamise taotluse menetlust pikendada mõistliku aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat. Toetuse tagasimaksmise perioodi määrab toetuse andja, kuid see ei saa olla pikem kui neli kuud.

Lõike 10 kohaselt võib toetuse andja ajatamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse võib teha koos toetuse tagasinõudmise otsusega ning otsusest teavitatakse toetuse saajat e-keskkonna kaudu.

Lõike 11 kohaselt on toetuse andjal õigus tühistada toetuse osadena tagasimaksmise võimaldamise otsus ehk ajatamisotsus, kui toetuse saaja ei pea kinni tagasimaksmise ajakavast. Ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise korral peab toetuse saaja maksuma toetuse tagasi

30 kalendripäeva jooksul ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse kehtima hakkamisest arvates.

Paragrahviga 21 sätestatakse, et toetuse saaja kohustus tagastada toetuse osalisel kasutamisel kasutamata jäänud osa toetusest, kui see ületab 5 eurot. Tagasimakse tuleb teostada samal ajal aruande esitamisega.

8. peatükk sätestab toetuse saaja ja toetuse andja õigused ja kohustused (§-d 22-25).

Paragrahviga 22 kehtestatakse toetuse saaja kohustused, mis rakenduvad alates taotluse rahuldamise otsuse jõustumisest.

Toetuse saaja peab tagama eelnõus sätestatud kohustuste täitmise ja eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses ja eelnõus fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Toetuse saaja kohustuste tagamine tähendab seda, et kohustus peab olema täidetud tema enda poolt.

Punkti 1 kohaselt peab toetuse saaja viima tegevused ellu heaks kiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkidel kavandatud tegevuste abil ning saavutama tema enda kavandatud tulemused. Eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatavad tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega.

Punkti 2 kohaselt on toetuse saajal kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ette nähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamisarvestuses kehtivatele nõuetele.

Punkti 3 kohaselt on toetuse saajal kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid kümme aastat toetuse saamisest ehk raamatupidamisseaduses kehtestatud tingimuste kohaselt.

Punkti 4 ja 5 kohaselt peab toetuse saaja aitama kaasa toetuse andja kontrollitegevusele, sest eelkõige on toetuse saaja kohustatud tõendama kulude abikõlblikkust ning esitatud teabe õigsust või paikapidavust, sh peab toetuse saaja esitama asjakohased raamatupidamis- ja pangadokumendid, lepingud ja juhtimisotsused, et veenda toetuse andjat, et tegemist ei ole pettuse ega topeltfinantseerimisega ning täiendavat tuluallikat ei ole tekkinud. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise eelkõige seetõttu, et kulu abikõlblikkuses või kohustuste täitmises ei saa veenduda.

Punkti 6 kohaselt peab toetuse saaja tagama, et lähtutakse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest, mida tuleb rakendada ka finantsandmete kajastamisel. Finantsandmed, st kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures see, millised neist on käsitletavad abikõlblikena. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse tagasinõudmise otsuse, kuna võib tekkida kahtlus, et kogu tegevustega seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk ei ole usaldusväärne.

Punkti 7 kohaselt peab toetuse saaja teavitama viivitamata kirjalikult toetuse andjat taotluses esitatud või tegevuste elluviimisega seotud andmete muutumisest. Toetuse andja hindab saadud teabe alusel, kas tegevuste rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või

vajab taotluse rahuldamise otsus muutmist. Toetuse saaja peab taotlema nõusolekut toetuse kasutamise tingimuste, sealhulgas tegevuste, tulemuste, eelarve ja tähtaegade muutmiseks, kui muudatus eeldab taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Punkti 8 ja 9 kohaselt peab toetuse saaja tagastama koos aruandega toetuse kasutamata jäägi ja toetuse tagasinõudmise otsuse kohase toetuse.

Paragrahviga 23 kehtestatakse toetuse saaja õigused.

Punkti 1 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja võib pöörduda toetuse andja poole saamaks juhiseid tegevuste nõuetekohaseks elluviimiseks, sealhulgas eelhinnangut kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude abikõlblikkuse ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms.

Punkti 2 kohaselt on toetuse saajal õigus tutvuda tema kohta koostatud dokumendis sisalduva või sellega lahutamatu seotud teabega. Toetuse saajal on õigus tutvuda dokumendis tema kohta käiva teabega, saada väljavõtteid, kui dokument sisaldab andmeid, millele juurdepääs on piiratud. Avalikustamisele ei kuulu teave, mis võimaldab seostada, millise hinnangu andis toetuse andja konkreetne ametnik või töötaja või kaasatud hindaja. Hindaja kaitse on oluline, et tagada julgelt antud hinnang ning selleks, et seda ei oleks võimalik seostada konkreetse hindajaga ja viia minimaalseks hindamisjärgne hinnangute andmine hindajale endale.

Punktis 3 rõhutatakse, et toetuse saajal on õigus toetusest igal ajal loobuda ja toetus tagastada.

Paragrahviga 24 kehtestatakse toetuse andja kohustused.

Toetuse andja peamine ülesanne on valida rahastamiseks sobilikud tegevused, sealhulgas menetleda taotlused ning maksta rahuldatud taotluse alusel toetust, kontrollida kulude abikõlblikkust ja teha vajadusel toetuse tagasinõudmise otsus.

Punktiga 1 kehtestatakse toetuse andjale kohustus järgida eelnõus sätestatud menetlus ja otsuste teatavaks tegemise tähtaegu.

Punkti 2 kohaselt on toetuse andjal kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid kümme aastat taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Punktide 3-6 kohaselt on toetuse andjal kohustus teostada tegevuste elluviimise üle kontrolli, sealhulgas vaatama läbi aruandeid ning kehtestama asjakohased juhendmaterjalid ja tegema need taotlejale/toetuse saajale kättesaadavaks e-keskkonnas. Toetuse andja peab, kas omal või toetuse saaja algatusel, selgitama toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid ning teavitama toetuse saajat viivitamatult reeglites toimunud muudatustest.

Paragrahviga 25 kehtestatakse toetuse andja õigused.

Punktidega 1-3 sätestatakse toetuse andja õigused kontrollida tegevuste elluviimist ning nõuda asjakohaste täiendavate andmete esitamist. Ühtlasi antakse toetuse andjale õigus teha abikõlblike kulude kontrolli toetuse saaja juures kohapeal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sealhulgas tegevuste toimumist ja edenemist ehk

toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, kulude ja tulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Samuti kontrollida taotleja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust Kohapealse kontrolli käigus kontrollitakse ka toetuse andjale abikõlblike kulude kohta esitatud dokumentide vastavust originaalile.

Punkti 4-8 kohaselt on toetuse andjal õigus tunnistada taotluse rahuldamise otsus või selle osa kehtetuks ning teha toetuse tagasinõudmise otsus (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsus) ning teha teisi eelnõus sätestatud otsuseid, sealhulgas pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi.

Toetuse andjal õigus keelduda toetuse maksmisest, kui toetuse saaja majanduslik olukord on halvenenud või kui tal on tekkinud maksu- või maksevõlg riigi ees, tunnistada taotluse rahuldamise otsus või selle osa kehtetuks ning teha toetuse tagasinõudmise otsus (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsuseid) ning teha teisi eelnõus sätestatud otsuseid.

2. Eelnõu mõju

Eelnõuga võivad kaasneda järgmised mõjud:

1) Sotsiaalsed, sealhulgas demograafilised mõjud

Eelnõul on positiivne mõju, kuna parendab kohalike elanike kooskäämise võimalusi ning raamatukogu külastajate erinevate avalike teenuste kättesaadavust. Mitmekülgsed ruumid ja teenused toetavad kogukonnaliikmete tööelu, igapäevast suhtlust riigiga, huvitegevust, õpinguid, kogukonna sidusust ja uute kogukonnaliikmete kogukonda sisseelamist.

2) Mõju majandusele

Eraldiseisvat mõju majandusele eelnõuga ei taotleta, kuid positiivne mõju võib kaasneda, kui kohalik kogukond ja raamatukogutöötajad teevad koolitusi ning üritusi ja arendavad teenuseid, mis vähendavad vajadust liikuda ning on omavalituses koha peal kättesaadavad. Mistõttu võib eelnõul olla positiivne säästlik mõju elu- ja looduskeskkonnale. Eelnõul on positiivne mõju loomemajanduse alavaldkondadele, mille teenuseid raamatukogud saavad senisest rohkem kasutada. Nt disainerid, arhitektid, sisearhitektid. Eelnõu edendab eeldatavasti ka innovatsiooni ehk uute kasutajateede ja teenuste väljatöötamist. Nt soovitakse ajakohastada lugeja jaoks mugavaid laenusvõimalusi, mis aitab kokku hoida elanike sõidu- ja ajakulu. Inspireeriv ruum ja lihtsad ning mugavad teenused loovad eeldused ka raamatukogu külastajate arvu suurenemisele. Kaudne mõju on raamatukogule kui atraktiivsele tööandjale.

3) Mõju regionaalarengule

Samuti on sellel positiivne mõju regionaalarengule. Innovaatilised, ligipääsetavad ja kvaliteetsed raamatukoguteenused suurendavad sidusust ja mõjutavad elanike motivatsiooni piirkonda jäämisel. Rahvaraamatukogud asuvad kõigis kohalikes omavalitsustes üle Eesti, mistõttu nende ruumi, tehnoloogiasse, töötajate pädevusse ja teenuste innovatsiooni panustamine toetab ka piirkondade tasakaalustatumat arengut.

4) Mõju kohalike omavalitsuse asutuse korraldusele ning avaliku sektori tuludele ja kuludele

Eelnõuga kaasneb töökorralduslik mõju Kultuuriministeriumile, kelle ülesannete maht kasvab ja muutub. Kavandatav muudatusega lisandub taotlusvooru läbiviijale kohustus nõustada kohalikke omavalitsusi ja raamatukogusid parimate praktikate rakendamisel. Selleks on ette nähtud lisavahendid.

Toetusmeetmel on eeldatav positiivne mõju kõigi kohaliku omavalitsuse rahvaraamatukogude teenuste kvaliteedile, ligipääsetavusele ja kättesaadavusele, loomemajanduse sektori tugevnemisele ning kohalike omavalitsuste erinevate piirkondade arengule tervikuna.

Mõju muudele valdkondadele ega ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

3. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu alusel toetuse andmist rahastatakse riigieelarvest ja eelarve kinnitatakse Kultuuriministeeriumi valitsemisala eelarve käskkirjaga. Kavandatav 2023. aasta taotlusvooru eelarve on 500 000 eurot.

Hindamiskomisjoni kahe taotlusvooru tegevuse kulu on u 1500 eurot. Infoürituse kulu ei kaasne, kui see viiakse läbi veebis või kasutatakse oma ruume.

Kohalikele omavalitsustele ja nende raamatukogudele kaasneb toetuse taotlemisel omaosaluse kulu. Samuti kaasneb ajaline kulu taotluste kirjutamisele ja tegevuste läbimõtlemisele.

4. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

5. Eelnõu kooskõlastamine ja huvigruppide kaasamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Justiitsministeeriumile ning arvamuse andmiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, omavalitsusliitudele, 79-le kohalikule omavalitsusele, MTÜ-le Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, Rahvaraamatukogude Nõukogule, Eesti Rahvusraamatukogule, maakonnaraamatukogudele ning suuremate linnade rahvaraamatukogudele.